

2006. - 416 с.

20. Цвєтков В. В. Демократизація апарату державного управління в процесі модернізації українського суспільства // *Правова держава: Щорічник наукових праць Ін-ту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України*. - К., 2001. - Вип. 12. - С. 282-291.

Панова Н. С.
кандидат юридичних наук,
завідувач кафедри адміністративно-правових
дисциплін Кримського інституту права
НУ "ОЮА"
Надійшла до редакції: 19.12.2012

УДК: 342.9

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ЩОДО ВИДАЧІ ОХОРОННИХ ДОКУМЕНТІВ

Пишна А. Г.

Одним з основних напрямів зовнішньої політики нашої держави є її інтеграція як повноправного члена у світове і європейське економічне й культурне співтовариство. Важливою складовою цього процесу в Україні є створення максимально сприятливих правових, організаційних та економічних умов для фізичних і юридичних осіб щодо набуття, здійснення й захисту прав інтелектуальної власності.

У Концепції розвитку державної системи правової охорони інтелектуальної власності на 2009-2014 роки зазначається, що в Україні за роки незалежності створена державна система правової охорони інтелектуальної власності. Зокрема, сформована нормативно-правова база, що загалом відповідає міжнародним нормам і стандартам, розбудована відповідна інфраструктура, запроваджені механізми реалізації правових норм. Останнім часом значно підвищився рівень захисту прав інтелектуальної власності, налагоджується координація дій правоохоронних і контролюючих органів по боротьбі з піратством у сфері інтелектуальної власності, створена система патентно-інформаційного забезпечення, національна система підготовки, перепідготовки й підвищення кваліфікації фахівців у сфері інтелектуальної власності, запроваджені сучасні методи здійснення експертизи заявок на видачу охоронних документів на об'єкти промислової власності [1].

Разом з тим, поряд з позитивними результатами, яких досягнуто у сфері захисту прав інтелектуальної власності, слід констатувати, що порушення в цій сфері залишаються численними. На жаль, порушення прав виникають не лише у зв'язку з бездоговірним використанням результатів творчої діяльності, виготовленням контрафактної, піратської продукції, а й унаслідок неналежного виконання приписів законодавства. Це стосується проведення експертиз заявок на видачу охоронних документів на об'єкти права інтелектуальної власності. Як свідчить практика, не завжди відмова у видачі охоронних документів є належним чином мотивованою й законною. А незаконна відмова у видачі патенту чи свідоцтва є грубим порушенням прав суб'єктів інтелектуальної власності. Відповідно до частини 1 ст. 15 Закону України "Про охорону прав на знак для товарів і послуг" [2], ч. 1 ст. 19 Закону України "Про охорону прав на промислові зразки" [3], ч. 1 ст. 24 Закону України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі" [4] заявник може оскаржити рішення Установи за заявкою в судовому порядку або до Апеляційної палати.

У зв'язку з зазначеним, актуального значення набуває дослідження правових засад оскарження рішень Державної служби інтелектуальної власності про відмову

у видачі охоронних документів в адміністративному та судовому порядку.

Метою статті є дослідження питання правового регулювання оскарження рішень Державної служби інтелектуальної власності щодо відмови у видачі охоронних документів в адміністративному та судовому порядку.

У статті 41 Конституції України передбачено, що кожен має право володіти, користуватися й розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності. Проте не кожний результат творчої діяльності стає об'єктом інтелектуальної власності. Об'єктом інтелектуальної власності визнається лише такий результат творчої діяльності, який відповідає встановленим вимогам закону.

Законодавство України у сфері інтелектуальної власності містить положення, які визначають порядок набуття, здійснення та захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності. Захист прав інтелектуальної власності становить передбачену законодавством діяльність відповідних державних органів щодо визнання, поновлення прав, а також усунення перешкод, що заважають реалізації прав і законних інтересів суб'єктів права у сфері інтелектуальної власності, і здійснюється у визначеному законодавством порядку, тобто за допомогою застосування належних форм, засобів і способів захисту.

Суттєву роль у захисті прав на об'єкти інтелектуальної власності, встановлення законності й правопорядку у зазначеній сфері відіграють адміністративно - правові заходи.

Суть адміністративно-правового захисту в зазначеній сфері полягає в тому, що суперечки розглядаються й вирішуються органами державного управління. До органів державної влади, які вирішують питання, пов'язані з захистом прав на об'єкти інтелектуальної власності в адміністративному порядку, слід віднести Міністерство внутрішніх справ України, Службу безпеки України, Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України (Державна служба інтелектуальної власності), Державну митну службу України, Антимонопольний комітет України. У деяких із зазначених державних органів створені спеціальні підрозділи, які займаються саме питаннями, пов'язаними з захистом прав інтелектуальної власності.

Оскільки метою статті є дослідження проблеми захисту прав інтелектуальної власності, який здійснює Апеляційна палата Державної служби інтелектуальної власності, розглянемо, у чому полягає сутність діяльності Державної служби інтелектуальної власності й на які її рішення правоволодільці інтелектуальної власності можуть подавати заперечення до Апеляційної палати.

Відповідно до Положення про Державну службу ін-

телектуальної власності України, затвердженого Указом Президента України від 8 квітня 2011 р. № 4362011, Державна служба інтелектуальної власності України (далі - Державна служба) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується й координується Кабінетом Міністрів України через Міністра освіти і науки, молоді та спорту України. Державна служба входить до системи органів виконавчої влади і забезпечує реалізацію державної політики у сфері інтелектуальної власності.

Серед завдань, які виконує Державна служба, слід назвати наступні:

- організація в установленому порядку експертизи об'єктів права інтелектуальної власності, видача патентів, свідоцтв на об'єкти права інтелектуальної власності;
- здійснення державної реєстрації та ведення обліку об'єктів права інтелектуальної власності, проведення реєстрації договорів про передачу прав на об'єкти права інтелектуальної власності, що охороняються на території України, ліцензійних договорів [5].

При Державній службі створена Апеляційна палата, яка відповідно до Регламенту, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України від 15.09.2003 р. № 622, є колегіальним органом Державної служби [6].

Завданнями Апеляційної палати є колегіальний розгляд поданих до неї заперечень, заяв щодо визнання знака добре відомим в Україні, а також протестів голови Державної служби на рішення Апеляційної палати й прийняття відповідних рішень.

Заперечення, зокрема, може бути подано у зв'язку з відмовою Державної служби в реєстрації прав інтелектуальної власності та видачі охоронного документа на об'єкт права інтелектуальної власності за результатами проведення експертизи поданої заявки. В Апеляційній палаті законодавчо закріплена колегіальна форма розгляду справ, віднесених до її компетенції. Заперечення розглядається колегією Апеляційної палати, яка приймає рішення щодо правомірності дій Держслужби з відмови в реєстрації прав.

Право на звернення до Апеляційної палати в порядку, установленому цим Регламентом, мають:

- апелянт або його представник - із запереченням проти будь-якого рішення Державної служби щодо набуття прав на об'єкт інтелектуальної власності;

- власник знака - із заявою про визнання його знака добре відомим в Україні;

- Голова Державної служби інтелектуальної власності України - з протестом на рішення Апеляційної палати, прийняте за результатами розгляду заперечення.

Відповідно до статистичних даних, які наведено в річних звітах Державного департаменту інтелектуальної власності [7], в Апеляційній палаті у 2007 році розглядалось 129 заперечень, 92 з яких надійшли у 2007 р., а 37 - прийняті до розгляду в попередньому. Подані у 2007 р. заперечення за об'єктами промислової власності розподілилися таким чином: винаходи - 19; корисні моделі - 5; промислові зразки - 1, знаки для товарів і послуг - 67. У 2007 році апелянтам направлено 93 рішення Апеляційної палати, з них 29 рішень про цілковите задоволення заперечення, 9 - про часткове задоволення та 45 рішень про відмову в задоволенні заперечення. Не прийнято до розгляду 10 заперечень.

У 2008 році розглядалось 159 заперечень, 128 з яких надійшли у 2008 р., а 31 - прийняте до розгляду в попередньому. Подані у 2008 р. заперечення за об'єктами

промислової власності розподілилися таким чином: винаходи - 23; корисні моделі - 2; знаки для товарів і послуг - 103. У 2008 р. апелянтам направлено 109 рішень Апеляційної палати, з них 36 рішень про цілковите задоволення заперечення, 15 - про часткове задоволення та 58 рішень про відмову в задоволенні заперечення. Не прийнято до розгляду 6 заперечень, відкликано - 4.

У 2009 - розглядалось 133 заперечення, 93 з яких надійшло у 2009 р., а 40 прийнято до розгляду у 2008 р. Подані у 2009 р. заперечення за об'єктами промислової власності розподілилися таким чином: винаходи - 20, корисні моделі - 3, промислові зразки - 1, знаки для товарів і послуг - 69. У звітному році апелянтам направлено 90 рішень Апеляційної палати, з них 41 рішення про задоволення заперечення повністю, 10 - про часткове задоволення та 39 рішень про відмову в задоволенні заперечення. Не прийнято до розгляду 7 заперечень, відкликано - 1.

У 2010 році розглядалось 98 заперечень, 66 з яких надійшло у 2010 р., а 32 прийнято до розгляду у 2009 р. Подані у звітному році заперечення за об'єктами промислової власності розподілилися таким чином: винаходи - 11, корисні моделі - 2, знаки для товарів і послуг - 53. Проведено 181 засідання колегії Апеляційної палати, на яких розглянуто 14 заперечень стосовно рішень Держдепартаменту за заявками на винаходи, 2 - за заявками на корисні моделі, 56 - за заявками на знаки для товарів і послуг. У звітному році апелянтам направлено 70 рішень Апеляційної палати, з них 41 рішення про задоволення заперечення повністю, 14 - про часткове задоволення та 15 рішень про відмову в задоволенні заперечення. Не прийнято до розгляду 5 заперечень, відкликано 2.

Аналіз наведених статистичних даних свідчить про те, що починаючи з 2008 року, кількість заперечень, які подаються до Апеляційної палати зменшується. Натомість аналіз статистичних даних щодо розгляду справ в адміністративних судах, в яких одним з учасників виступало Міністерство освіти і науки України та/або Державний департамент інтелектуальної власності показує, що їх кількість збільшується.

Так, у 2007 році в адміністративних судах відкрито провадження в 47 справах. У 2008 році порушено провадження у 246 справах, з яких в адміністративних судах - 74. У 2009 році відкрито провадження у 229 справах, з них в адміністративних судах - 40.

Слід звернути увагу, що подання протестів на рішення Державної служби інтелектуальної власності до Апеляційної палати є не єдиною можливою формою захисту прав та інтересів суб'єктів права інтелектуальної власності. Відповідно до законодавства заявник, якому відмовлено у видачі охоронного документа на об'єкти права інтелектуальної власності, може звернутись до адміністративного суду. При цьому з позиції Державного департаменту інтелектуальної власності, яка була висловлена під час розгляду справи в адміністративному суді, якщо заявник не звертається до апеляційної палати з протестом на рішення Державного департаменту, він погоджується з таким рішенням. Звісно, така позиція є незаконною. Як зазначено в постанові Одеського окружного адміністративного суду, Законом не встановлено, що позивач у разі незгоди з рішенням за заявою про реєстрацію знака зобов'язаний його оскаржувати до Апеляційної палати, а надано право вибору щодо можливості оскарження рішення за заявою про реєстрацію знака, а саме - у судовому порядку або до Апеляційної палати,

яким позивач скористався й оскаржив зазначене рішення до Одеського окружного адміністративного суду, тобто в судовому порядку [8].

Аналіз судової практики щодо оскарження рішень Державної служби інтелектуальної власності (Державного департаменту інтелектуальної власності) свідчить про те, що при вирішенні питання про відмову у видачі охоронних документів, а також оскарженні таких рішень допускаються помилки, неправильне трактування положень законодавства як з боку органів державної влади, так і з боку суб'єктів права інтелектуальної власності. У зв'язку з цим не всі позови, які подаються суб'єктами права інтелектуальної власності підлягають задоволенню.

Так, Одеським окружним адміністративним судом було відмовлено в задоволенні позовних вимог ОСОБА_2 до Державного департаменту інтелектуальної власності Міністерства освіти та науки про скасування рішення про відмову в реєстрації знаку. Як зазначено в постанові, Суд не приймає до уваги доводи позивача про необґрунтованість посилення відповідача у своєму рішенні на інформацію, джерелом якої є електронні ресурси Інтернет, оскільки відповідно до п. 15 ст. 10 Закону України № 3689-ХП під час кваліфікаційної експертизи при перевірці відповідності заявленого позначення умовам надання правової охорони, визначеним цим Законом, використовуються інформаційна база закладу експертизи, у тому числі матеріали заявки, а також довідково-пошуковий апарат і відповідні офіційні видання, тобто поняття інформаційної бази закладу експертизи не обмежене конкретними джерелами отримання інформації. Згідно зі статтею 1 Закону України від 18.11.2003 р. № 1280-IV „Про телекомунікації” Інтернет - це всесвітня інформаційна система загального доступу, яка логічно зв'язана глобальним адресним простором і базується на Інтернет - протоколі, визначеному міжнародними стандартами, а інформаційна система загального доступу - це сукупність телекомунікаційних мереж і засобів для накопичення, обробки, зберігання та передавання інформації у формі, придатній для автоматизованої обробки її засобами обчислювальної техніки. При цьому суд також враховує, що відповідно до ст. 10bis Паризької Конвенції про охорону промислової власності від 20.03.1883 р. (дата набуття чинності для України 25.12.1991 р.) Країни Союзу зобов'язані забезпечити громадянам країн, що беруть участь у Союзі, ефективний захист від недобросовісної конкуренції. Актом недобросовісної конкуренції вважається будь-який акт конкуренції, що суперечить чесним звичаям у промислових і торговельних справах. Зокрема підлягають забороні всі дії, здатні будь-яким способом викликати змішування щодо підприємства, продуктів чи промислової або торговельної діяльності конкурента.

З урахуванням встановлених у судовому засіданні фактів суд прийшов до висновку, що позовні вимоги ОСОБА_2 не підлягають задоволенню, оскільки відповідач - суб'єкт владних повноважень при прийнятті рішення від 16.01.2009 р. № 4138/2 діяв на підставі, у межах повноважень і у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України, обґрунтовано, добросовісно, розсудливо [9].

З іншого боку, неналежне виконання приписів нормативно-правових актів призводить до прийняття незаконних рішень про відмову у видачі охоронних документів на об'єкти права інтелектуальної власності. У таких випадках подання позову про оскарження рішення може

стати ефективним засобом захисту порушеного права.

Так, Одеським окружним адміністративним судом задоволено адміністративний позов ОСОБА_3, ОСОБА_4, ОСОБА_5, товариства з обмеженою відповідальністю “Т” до Державного департаменту інтелектуальної власності Міністерства освіти та науки України про визнання частково не чинним, у частині відмови в реєстрації, заявленого позначення стосовно товарів 30 класу МКТП. Судом, зокрема, встановлено, що відповідач при прийнятті рішення за заявкою взагалі не враховував, що заявлене позначення та протиставлений знак є комбінацією позначень - містять словесне позначення й зображувальне позначення, наявність яких, всупереч Правилам складання, подання й розгляду заявки на видачу свідоцтва України на знак для товарів і послуг та Закону, взагалі не враховувалась. Судом також встановлено, що зображувальна частина заявленого позначення та зображувальне позначення протиставленого знаку не мають нічого спільного й відрізняються за жанром: заявлене позначення відтворює виробничу сцену, протиставлений знак містить зображувальну частину, яка подана портретним зображенням хлопчика. Отже, суд прийшов до висновку, що зображувальні частини не мають нічого спільного, завдяки чому їх неможливо сплутати. Зазначені обставини підтверджуються й фактичними даними, які є рішеннями відповідача, і які наявні в матеріалах справи як письмові докази. Також судом встановлено, що відповідачем при прийнятті рішення не здійснювалось дослідження словесного позначення, яке входить до знаку в заявленому позначенні та протиставленому знаку відповідно до вимог п. 2 ст. 6 Закону України “Про охорону прав на знаки для товарів та послуг”, згідно з якими не можуть одержати правову охорону позначення, які звичайно не мають розрізняльної здатності та не набули такої внаслідок використання. Такі позначення відповідно до абз. 8 п. 2 ст. 6 зазначеного Закону не можуть входити до знаку як елемент, що не охороняється, і при умові, що він не займає домінуючого положення. Зазначені дослідження передбачені й Правилами складання, подання та розгляду заявки на видачу свідоцтва України на знак для товарів і послуг. На підставі зазначених Правил, відповідно до ст. 10 Закону України “Про охорону прав на знаки для товарів та послуг” здійснюється експертиза. Пунктом 4.3.1.3 Правил передбачено, що при перевірці позначення, заявленого на реєстрацію як знак, щодо наявності підстав для відмови в наданні правової охорони відповідно до п. 2 ст. 6 зазначеного Закону встановлюється, чи не є позначення такими, що не мають розрізняльної здатності. Відповідно до пункту 4.3.1.4 зазначених Правил до позначень, що не мають розрізняльної здатності, відносяться: позначення, які тривалий час використовувались в Україні кількома виробниками як знаки для товарів, що мають спільну якість або інші характеристики, і втратили розрізняльну здатність як індивідуальні знаки стосовно таких товарів. Судом встановлено, що досліджень відповідно до вимог цього пункту Правил взагалі не здійснювалось, оскільки матеріали рішення не містять будь-яких відомостей по виконанню вимог п. 4.3.1.3 та 4.3.1.4 Правил. На підставі викладеного, з урахуванням встановлених у судовому засіданні фактів, оцінюючи надані сторонами в справі докази в сукупності, суд прийшов до висновку, що позовні вимоги ОСОБА_3, ОСОБА_4, ОСОБА_5, товариства з обмеженою відповідальністю “Т” обґрунтовані й відповідають чинному законодавству, а отже, підлягають

задоволенню в повному обсязі [8].

Отже, проведене дослідження показало, що у сфері здійснення охорони прав інтелектуальної власності допускається неоднозначне трактування норм законодавства як з боку органів державної влади, так і суб'єктів права інтелектуальної власності, не дотримуються вимоги щодо процедури розгляду заявки на отримання охоронних документів, що призводить до порушення прав та інтересів заявників. Зазначене підкреслює важливість вироблення ефективних механізмів захисту прав суб'єктів інтелектуальної власності від незаконних рішень з питань видачі охоронних документів і зумовлює необхідність подальших наукових досліджень у зазначеній сфері.

Література

1. Концепція розвитку державної системи правової охорони інтелектуальної власності на 2009-2014 роки. - [Електронний ресурс]: http://sips.gov.ua/ua/plans_reports.html
2. Про охорону прав на знак для товарів і послуг: Закон України // Відомості Верховної Ради України. - 1994. - № 7. - Ст. 37.
4. Про охорону прав на промислові зразки: Закон України // Відомості Верховної Ради України. - 1994. - № 7. - Ст. 34.
5. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі:

Закон України // Відомості Верховної Ради України. - 1994. - № 7. - Ст. 32.

5. Про затвердження Положення про Державну службу інтелектуальної власності України: Указ Президента України № 4362011. - [Електронний ресурс]: <http://www.president.gov.ua/documents/13415.html>

6. Про затвердження Регламенту Апеляційної палати Державного департаменту інтелектуальної власності: Наказ Міністерства освіти і науки України 15.09.2003 N 622. - [Електронний ресурс]: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0877-03>

7. Річні звіти Державного департаменту інтелектуальної власності. - [Електронний ресурс]: http://sips.gov.ua/ua/year_reports.html

8. Постанова Одеського окружного адміністративного суду 27 травня 2010 року. - [Електронний ресурс]: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/9793161>

9. Постанова Одеського окружного адміністративного суду 29 вересня 2009 року. - [Електронний ресурс]: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/7142485>

Пишна А.Г.
аспірант ОДУВС
Науковий керівник
Кандидат юридичних наук,
доцент Ульянов О.І.
Надійшла до редакції: 12. 12. 2012

УДК 37.01:351.74

ЗНАЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СНАЙПЕРСЬКИХ ГРУП ПІДРОЗДІЛІВ МВС УКРАЇНИ В СПЕЦІАЛЬНИХ ОПЕРАЦІЯХ

Однією з умов становлення України як демократичної, правової європейської держави є необхідність розробки та вдосконалення організаційно-правових основ боротьби зі злочинністю.

Дослідження інфраструктури злочинного світу показують, що процеси, які відбуваються в ньому, а особливо в тих сферах суспільних відносин, де діють організовані злочинні формування, загрожують конституційному ладу України. Сучасні організовані злочинні утворення спрямовують свою діяльність не тільки на засвоєння різних видів злочинного бізнесу (незаконна торгівля наркотиками, зброєю та боєприпасами, торгівля людьми, контрабанда, скоєння умисних убивств на замовлення, злочини у сфері господарської діяльності, вимагання тощо), завдаючи непоправної шкоди національній безпеці Української держави, а й паралельно з цим прагнуть створювати на державному й місцевому рівнях механізми, які б забезпечували їхню безпеку та захист злочинних інтересів, розробляють відповідну тактику підготування, здійснення й приховування своєї антисоціальної діяльності.

Сьогодні у зв'язку зі значним зменшенням вірогідності виникнення глобальних військових конфліктів, на перший план вийшли такі проблеми, як регіональні конфлікти та боротьба з терористами. Як у першому, так і в другому випадках досить значна роль відводиться діям снайперів. Якщо звертатись до зарубіжного досвіду, це наглядно показали військові кампанії в Чечні, війна між Вірменією та Азербайджаном за Карабах, громадянські війни в Молдові та Таджикистані, бойові дії на теренах колишньої Югославії, а також інші озброєні сутички.

У зв'язку з цим актуалізується питання норматив-

но-правового й організаційно-тактичного забезпечення службово-бойової діяльності снайперських груп в органах і підрозділах Міністерства внутрішніх справ України, оскільки тактичні й психологічні напрямки підготовки та спеціальні операції нерозривно пов'язані між собою. Отже, організаційно-тактичні засади службово-бойової діяльності органічно поєднані, що, на нашу думку, найповніше враховує зміни в поглядах на характер ведення спеціальних службово-бойових дій і здійснення поліцейських функцій в умовах сучасних конфліктних ситуацій внутрішньодержавного характеру. Актуальність дослідження базується також на необхідності гармонізації нормативно-правового й організаційно-тактичного забезпечення службово-бойової діяльності сил охорони правопорядку та відсутності належного теоретико-методологічного й науково-прикладного підґрунтя реалізації нових форм і методів забезпечення службово-бойової діяльності снайперських груп в органах і підрозділах Міністерства внутрішніх справ України.

Службово-бойова діяльність ОВС полягає в спеціальних, профілактичних, охоронних, режимних, захисних, ізоляційно-обмежувальних заходах і діях, що ведуться під керівництвом центрального органу виконавчої влади з метою забезпечення громадської безпеки та охорони громадського порядку під час проведення спеціальних операцій і за надзвичайних ситуацій соціально-політичного, надзвичайного та техногенного характеру.

Загальні проблеми службово-бойової діяльності знайшли широке відображення у вітчизняній правовій науці в роботах О.М. Бандурки, І.П. Голосніченка, О.Ф. Долженкова, Р.А. Калюжного, В.К. Колпакова, В.М. Комарницького, В.В. Конопльова, О.В. Копана,